

LỄ HỘI ĐỀN TRẦN THÁI BÌNH 2019 Hương về nguồn cội

Theo phong tục cổ truyền, ngày 13 tháng Giêng hàng năm là ngày khai hội đền Trần Thái Bình. Đây là dịp để nhân dân trong tỉnh và du khách thập phương tỏ lòng tri ân các vua Trần, Thống quốc Thái sư Trần Thủ Độ, Linh từ Quốc mẫu Trần Thị Dung, Quốc công Tiết chế Hưng đạo Đại vương Trần Quốc Tuấn cùng hoàng thân, quốc thích nhà Trần. Đồng thời, góp phần giáo dục thế hệ trẻ lòng tự hào, ý chí quật cường, bất khuất trong lịch sử chống giặc ngoại xâm của dân tộc, khơi dậy tinh thần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong mỗi người dân đất Việt.

Di tích quốc gia đặc biệt khu lăng mộ và đền thờ các vị vua triều Trần thuộc làng Tam Đường, xã Tiến Đức (Hưng Hà). Trong lịch sử các triều đại phong kiến Việt Nam, vương triều Trần được biết đến là vương triều cường thịnh, một triều đại với những chiến công lẫy lừng ba lần đánh thắng giặc Nguyên - Mông, một đế quốc hùng mạnh nhất thời bấy giờ. Ở quê nhà Thái Bình - nơi có các lễ hội truyền thống và những công trình văn hóa đặc sắc, di tích quốc gia đặc biệt khu lăng mộ và đền thờ các vị vua triều Trần là một trong những điểm du lịch thu hút du khách thập phương.

Ảnh: MINH ĐỨC

Sử sách ghi lại rằng, vùng đất Long Hưng (nay là huyện Hưng Hà) ngay từ đầu thế kỷ thứ XIII đã được nhà Trần chọn làm nơi dựng nghiệp. Trong Đại Việt sử ký toàn thư, Việt sử thông giám cương mục, Kiến văn tiểu lục... đều ghi rõ: Tổ tiên nhà Trần, đời nội đời làm nghề chài lưới. Từ đầu thế kỷ XII, họ Trần đã đến vùng Túc Mặc (Nam Định) và Lưu Xá (Hưng Hà, Thái Bình) sinh sống và làm nghề đánh cá. Thấy vùng đất Long Hưng thuận lợi, có địa thế đẹp, cụ Trần Hấp đã di chuyển mộ cha đến vùng đất Thái Đường, nay là xã Tiến Đức (Hưng Hà) định cư, trồng lúa nước, phát triển nông tang. Đây là nơi phát tích và hoàng tộc đều ngự giá về vùng đất cố hương, tổ chức đại lễ bái yết tổ tiên, ban phúc ân cho muôn dân trăm họ và ăn mừng chiến thắng. Đây cũng là nơi yên nghỉ của các liệt nữ nhà Trần, của Thái tổ Trần Thừa và bà vua đầu triều Trần. Theo ông Nguyễn Quốc Anh, du khách đến

dựng các đền thờ, lăng tẩm của hoàng tộc nhà Trần. Vùng đất Long Hưng xưa, Hưng Hà hôm nay không chỉ là nơi giữ gìn long mạch giúp vương triều Trần hưng vượng mà còn là hậu cứ hiểm yếu luyện binh khiển tướng, tích lũy lương thảo, chế tạo vũ khí, phụ trợ đắc lực cho công cuộc nuôi quân đánh giặc. Cả ba lần kháng chiến chống quân Nguyên - Mông xâm lược, mảnh đất Long Hưng (Hưng Hà ngày nay) đều là nơi nhà Trần chọn làm căn cứ quan trọng để tập hợp quân sĩ, chuẩn bị vũ khí, lương thảo. Sau ba lần đánh thắng quân Nguyên - Mông, các vua Trần và hoàng tộc đều ngự giá về vùng đất cố hương, tổ chức đại lễ bái yết tổ tiên, ban phúc ân cho muôn dân trăm họ và ăn mừng chiến thắng. Đây cũng là nơi yên nghỉ của các liệt nữ nhà Trần, của Thái tổ Trần Thừa và bà vua đầu triều Trần. Theo ông Nguyễn Quốc Anh, du khách đến

từ Hà Nội: Đến đây, chúng tôi được chiêm ngưỡng một quần thể di tích với kiến trúc rộng lớn, tinh xảo. Chúng tôi cũng được tìm hiểu thêm về lịch sử của dân tộc, tham gia các hoạt động văn hóa đặc sắc, độc đáo, cuốn hút mà không phải nơi nào cũng có. Quần thể kiến trúc đền thờ các vị vua triều Trần có diện tích hơn 32ha, hướng kiến trúc quay về phương Nam. Phía trước có 3 gò ẩn kiếm, đó là Chiêu lăng, Dâu lăng, Đức lăng, phía sau tựa vào thôn Tam Đường. Năm 1999, đền thờ các vị vua triều Trần được xây dựng uy nghi, bề thế. Cổng đền dài 11m, cao 6,5m, có trụ biểu lồng đèn là lật, nghệ châu nơi sơn thủy tổ linh, kiểu tam quan cuốn vòm, mái chày chống diêm hai tầng, đao song loan cách điệu. Sân đền là tòa bái đường gồm bảy gian hai chái, hai tầng mái kiểu chống diêm. Bộ cánh cửa lim theo phong cách thời Lê và hệ thống

lễ giao chạ, thi cỗ cá thời Trần, các trò chơi dân gian, các điệu dân ca, dân vũ... Theo ông Nguyễn Công Khanh, Trưởng phòng Văn hóa Thông tin huyện Hưng Hà: Ngoài các nghi lễ và trò chơi dân gian độc đáo, lễ hội đền Trần Thái Bình còn tổ chức ngày Thơ Việt Nam. Ông Nguyễn Ngọc Thạch, xã Thái Thượng (Thái Thụy) cho biết: Hàng năm tôi cùng con cháu đến với lễ hội để hiểu và giáo dục con cháu nhớ về nguồn cội. Đến đây không chỉ ngắm cảnh quan sạch, đẹp, chúng tôi còn được xem rất nhiều hoạt động văn hóa độc đáo, cuốn hút người xem như chơi gà, đấu võ, thi thả diều, thi nấu cơm, nước kiêu... Trong đó, lễ rước nước là hoạt động thu hút được sự quan tâm của hàng nghìn người dân. Hoạt động mang tính truyền thống này là để nhắc lại thuở xưa tổ tiên nhà Trần đều sống bằng nghề chài lưới, lênh đênh trên sông nước.

Cùng với tổ chức tốt các hoạt động văn hóa, công tác an ninh, an toàn lễ hội cũng được quan tâm chỉ đạo. Trong những ngày diễn ra lễ hội, tiểu ban an ninh và lực lượng công an luôn thường trực kiểm tra và giải quyết các sự việc phát sinh, góp phần để du khách yên tâm tham dự các hoạt động. Bên cạnh đó, công tác phòng, chống cháy, nổ được thường xuyên kiểm tra, không để xảy ra tình trạng chập, cháy, nổ gây gián đoạn các hoạt động tại lễ hội. Ban Quản lý di tích bố trí lực lượng vệ sinh, thường xuyên thu nhặt vàng hương và bao sợi ban thờ. Trong khuôn viên di tích và các con đường dẫn vào đền được bố trí thùng đựng rác ở những vị trí hợp nhất, giúp du khách có thể dễ dàng bỏ rác đúng nơi quy định. Những hoạt động đó đã tạo được ấn tượng đẹp đối với du khách gần xa, giúp du khách được tận hưởng cảm giác thư thái hưởng về nguồn cội, góp phần tôn vinh giá trị của lễ hội đền Trần Thái Bình.

MAI THƯ

Đậm nét văn hóa độc đáo

Đến với lễ hội đền Trần Thái Bình diễn ra hàng năm tại đền thờ và lăng mộ các vị vua triều Trần (xã Tiến Đức, huyện Hưng Hà), du khách không chỉ được chiêm ngưỡng vẻ đẹp của kiến trúc, tìm hiểu về lịch sử một vương triều mà còn được hòa mình vào những nghi lễ, những trò chơi dân gian mang đậm nét văn hóa độc đáo.

Lễ rước nước là một nghi thức tâm linh đặc sắc, biểu hiện tín ngưỡng cầu nước của những cư dân sống với nền văn minh lúa nước ven sông Hồng. Các nghi lễ diễn ra với ý niệm cầu mong cho mưa thuận gió hòa, âm dương tương hợp, mùa màng tốt tươi. Đây không chỉ là nghi lễ khuyến nông, khuyến ngư, cầu mong nông nghiệp phát triển mà còn là nghi lễ tri ân tổ tiên nhà Trần, một vương triều khởi nghiệp từ nghề chài lưới, gắn với sông nước.

Thi cỗ cá là hội thi độc đáo, mang đậm nét văn hóa truyền thống của vùng đất Long Hưng xưa, Hưng Hà ngày nay và gắn liền với tổ tiên thời Trần. Hội thi có ý nghĩa sâu sắc về văn hóa ẩm thực để cho con cháu nhớ về thuở hàn vi của nhà Trần làm nghề chài lưới. Chính vì gắn bó với sông nước nên các vị tiên tổ nhà Trần ghép tên mình với các loại cá như: Trần Kinh - cá kinh; Trần Hấp - cá trắm; Trần Lý - cá chép; Trần Thừa - cá nheo; Trần Thị Dung - cá ngừ... Cá dùng để làm cỗ trong hội thi là loại cá to, được nuôi từ đầu năm, khi bắt cá không được trát vẩy, gẩy đuôi, gẩy vây, cá làm cỗ được để nguyên vẩy. Cỗ cá có 2 loại: cỗ cá đơn và cỗ cá kép, được bày trang trọng trên giá, mỗi giá có 8 vỏ, mỗi vỏ gồm có cá chép, cá mè, cá trắm, giò, chả, nem, mọc...

Thi kéo lửa nấu cơm, trong 30 phút, từ những nguyên vật liệu được chuẩn bị trước, các đội tham gia phải trải qua các bước: buốc quang tre, cho gạo vào niêu, gánh niêu nấu cơm. Căn cứ thời gian nấu cơm, chất lượng cơm và cách trang trí, ban giám khảo sẽ trao giải cho các đội tham gia. Hội thi nhằm tái hiện lịch sử quân và dân ta vừa hành quân vừa nấu cơm trong các cuộc kháng chiến chống giặc ngoại xâm.

Thi pháo đất là trò chơi cổ lịch sử lâu đời và gắn liền với vùng quê sông nước Thái Bình. Theo các cụ cao niên kể lại: Năm 1285, trên đường đi đánh trận Bạch Đằng chống quân Nguyên, voi chiến của Trần Hưng Đạo bị sa lầy ở bãi sông Hòa. Để cứu voi, nhân dân quanh vùng đã cùng với quân lính vác đất ném xuống bãi lấy đất đấp đung cho voi lên. Để tưởng nhớ đến voi thần và vị tướng tài đức của vương triều Trần, hàng năm, vào những ngày đầu năm mới, nhân dân lại cùng nhau diễn lại cảnh tung đất cứu voi xưa. Thi pháo đất là trò chơi dân gian đặc sắc, thể hiện tinh thần thượng võ, được nhân dân Hưng Hà duy trì và phát triển qua nhiều thế hệ.

NGỌC HÂN

HƯNG HÀ Điểm đến du lịch tâm linh

Cùng với sự phát triển kinh tế - xã hội, những năm qua, huyện Hưng Hà luôn quan tâm thực hiện nhiều giải pháp nhằm phát triển du lịch địa phương, trong đó tập trung phát triển mạnh du lịch tâm linh.

Ảnh: NGỌC LINH

Lâu nay Hưng Hà được nhiều người biết đến là vùng đất cổ có nhiều làng nghề truyền thống nổi tiếng như làng nghề dệt vải Phương La, xã Thái Phương; làng nghề dệt chiếu Hới, xã Tân Lễ; làng nghề sản xuất đồ mộc mỹ nghệ Riệp, xã Tân Hòa... Không chỉ có vậy, những năm gần đây Hưng Hà còn phát triển mạnh và thu hút đông đảo du khách thập phương về với các điểm du lịch tâm linh nổi tiếng. Theo ông Nguyễn Công Khanh, Trưởng phòng Văn hóa Thông tin huyện: Hiện nay Hưng Hà có 667 di tích lịch sử văn hóa, trong đó khu lăng mộ và đền thờ các vị vua triều Trần là di tích quốc gia đặc biệt, ngoài ra còn có 26 di tích được công nhận là di tích quốc gia và 89 di tích cấp tỉnh. Toàn huyện hiện có 175 lễ hội các loại, trong đó 2 lễ hội được đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia là lễ hội đền Trần Thái Bình và lễ hội Tiên La.

Được biết, ngoài đền Trần, đền Tiên La được nhiều du khách biết đến, hàng năm Hưng Hà còn thu hút hàng vạn lượt du khách trong và ngoài nước tham quan, du lịch tại các di tích, cụm di tích lịch sử văn hóa cấp quốc gia như đền Cỗ Trai, xã Hồng Minh. Di tích có kiến trúc độc đáo với các

khoảng 400m², khu đền thờ uy nghi và trang nghiêm). Hàng năm, cứ vào dịp đầu tháng 4 âm lịch địa phương lại mở hội thu hút đông đảo du khách gần xa về dâng hương tưởng nhớ. Ngoài ra, du khách còn có thể đến thăm cụm di tích đền thờ Trần nguyên Phạm Đôn Lễ và đền thờ Lê nghi học sĩ Nguyễn Thị Lộ tại xã Tân Lễ; cụm di tích đình, đền, miếu làng Riệp, xã Tân Hòa; cụm di tích xã Hòa Tiến gồm từ đường Nguyễn Tông Quai và đình, chùa Hùng; cụm di tích hai xã Đoàn Hùng, Tân Tiến thờ Đông Nhung đại tướng quân Vũ Thị Thục... Hay

dân gian mang đậm nét văn hóa địa phương, huyện còn ban hành để án về du lịch, để án, nghị quyết về văn hóa liên quan đến du lịch. Các di tích trên địa bàn huyện từng bước được đầu tư xây dựng, trùng tu tôn tạo ngày càng khang trang nhưng vẫn bảo đảm yếu tố gốc, đáp ứng nhu cầu tham quan, dâng hương của du khách. Những yếu tố trên chính là điều kiện, tiêu chuẩn quan trọng cho sự phát triển du lịch, nhất là du lịch văn hóa và văn hóa tâm linh của địa phương.

Xác định phát triển du lịch trở thành một ngành kinh tế quan trọng của địa phương trong thời gian tới là vấn đề huyện Hưng Hà luôn quan tâm, chú trọng. Do vậy, huyện chủ trương tiếp tục tập trung lãnh đạo, chỉ đạo, tăng cường thực hiện nếp sống văn minh nhằm tạo ấn tượng đẹp với du khách thập phương. Xây dựng cơ chế cụ thể cho việc phát triển du lịch đồng thời kết hợp giữa du lịch tâm linh và du lịch sinh thái. Tiếp tục huy động mọi nguồn lực, ưu tiên đầu tư cho các di tích trọng điểm. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động nhân dân tự giác, tích cực tham gia giữ gìn an ninh trật tự, vệ sinh môi trường. Tạo điều kiện bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ làm công tác du lịch và từng bước thực hiện quy hoạch các khu di tích đã được phê duyệt, tăng cường công tác bảo vệ di sản nhằm phát triển mạnh mẽ du lịch nói chung, du lịch tâm linh nói riêng.

NGỌC MAI